

Asia: VM/1143/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle Digi- ja väestötietovirastoa koskevaksi lainsäädännöksi sekä laeiksi eräiden rekisterihallintoa koskevien lakien muuttamisesta

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksesta

Pohjois-Suomen maistraatti on osallistunut lakiluonnoksen valmisteluun, mistä johtuen maistraatti antaa lausumansa vain eräisiin asiakointiin.

Organisaatiouudistus

Kommentit virastojen organisointia koskevista ratkaisuista yleisesti

Maistraattien toimintojen yhdistäminen valtakunnalliseksi on erittäin kannatettava muutos etenkin asiakaspalvelun ja toimintojen tehostumisen näkökulmasta. Yhdistyminen Väestörekisterikeskuksen ja Maistraattien ohjaus- ja kehittämissyksikön kanssa luo lisää positiivisia odotuksia muutokselle.

Kommentit lakiin Digi- ja väestötietovirastosta

Organisaatiolain 3§:n johdantolauseen mukaan ”Digi- ja väestötietovirasto hoitaa sille erikseen säädettyjä seuraavia tehtäviä:

- 1) Digitalisaation ja tietoturvallisuuden edistäminen sekä palvelujen käytön tuki;
- 2) Tietovarantojen kehittäminen ja tietopalvelut;
- 3) Asiakirjojen ja sähköisen identiteetin todentaminen ja varmentaminen;
- 4) Elämäntapahtumien rekisteröinti, vahvistaminen ja oikeusturvapalvelut.”

Tulisiko johdantolauseita muotoilla uudestaan, sillä mikään 1-4 -kohdista ei suoraan viittaa mihinkään ”säädettyyn seuraavaan tehtävään”, kuten johdantolause antaa ehkä ymmärtää? Näitä 1-4 -kohtien tehtäviä ei ole lueteltu myöskään perusteluissa kuin pieneltä osaltaan. Esimerkiksi 4-kohdan alle mahtuvat lähes kaikki maistraatin nykyisin hoitamat rekisterien ylläpitotehtävät ja holhoustoimen tehtävät. Koska (maistraatin nykyisiä) tehtäviä ei luetella tässä laissa eikä sen nojalla annettavassa asetuksessa, olisi asianmukaista lisätä tämänhetkinen tilanne edes perusteluihin. Näitä lakeja ja niihin perustuvia tehtäviä on ainakin perintökaareissa, avioliittolaissa, 'avioliittolaissa' ja lahjanlupauslaissa.

Muu rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Yleiset kommentit virastojen tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

-

Kommentit väestötietolain (661/2009) muuttamisesta

-

Kommentit Digi- ja väestötietoviraston eräistä henkilörekistereistä annettavaan lakiin

-

Kommentit muihin viraston tietojenkäsittelyä koskeviin säännöksiin

Pohjois-Suomen maistraatti yhtyy Hämeen maistraatin lausunnossa esitettyihin näkemyksiin perintökaaren muutosehdotuksen osalta, minkä ohella lausumme seuraavaa. Osakastietojen vahvistamisen tarkoituksena on PK 20:9c:n mukaan suojata kolmatta osapuolta hänen ostaessaan kuolinpesään kuuluvaa omaisuutta. Toinen tarkoitus on, että haettaessa viranomaiselta oikeuden kirjaamista tai muuta toimenpidettä vahvistettua perukirjaa pidetään riittävänä selvityksenä pesän osakkaista, jollei asiassa muuta ilmene. Vaikka laissa tätä ei ole tavoiteltu, käytännössä vahvistamista on kuitenkin edellytetty myös perinnönjaon reaaliosuudessa; esim. pankit vaativat hyvin yleisesti ennen rahojen siirtoa osakkaille, että perukirjan osakastiedot on maistraatissa vahvistettu. Koska kuolinpesä maksaa suorittemaksun maistraatille, tämä on pankeille ilmainen tapa varmistaa, että osakastiedot ovat kattavat. Ehdotettu lakimuutos hämärtäisi entisestään perukirjan osakasluettelon vahvistamisen varsinaista käyttötarkoitusta. Jos maistraatti tekisi asiasta päätöksen, kuten lakiluonnoksessa on ehdotettu, se voi synnyttää mielikuvan, että osakkuusasemat on oikeusvoimaisesti vahvistettu. Maistraatin tehtävänä ei kuitenkaan ole sitovasti päättää henkilöiden osakkuusasemasta vaan tämä tehtävä kuuluu viime kädessä tuomioistuinalaitokselle.

Säädösmuutos saattaisi myös johtaa merkittävään työmäärän lisäykseen. Osakastietojen kirjaaminen erilliselle asiakirjalle veisi tarpeettomasti aikaa vailla todellista lisäarvoa asiakkaalle tai kenellekään muulle. Jos ja kun perukirja joskus myöhemmin voidaan tehdä aidosti sähköisessä formaatissa ja järjestelmässä, vahvistaminenkin voidaan tehdä sähköisesti, ilman turhia lisätyöväiteitä.

Pohjois-Suomen maistraatti esittää, että PK 20:9a 3 momentti ja 20:9c säilytetään muuttamattomina. Mahdolliset muutokset edellyttäisivät perusteellisemman selvityksen muutoksen tarpeellisuudesta ja vaikutuksista sekä sähköisen toimintamallin kehittämisen yhteistyössä Verohallinnon ja muiden viranomaisten kanssa. Lakia muutettaessa on syytä ottaa huomioon myös se, että yhä enemmän on kuolinpesiä, joissa perinnönjättäjä on asunut merkittävän osan elämästään ulkomailla. Hyvin usein tältä ajalta ei ole saatavissa minkäänlaista luotettavaa todistusta mahdollisista perillisistä. Akuutisti näyttää lisäksi siltä, että toukokuussa 2018 voimaan tullut EU:n tietosuoja-asetus vaikeuttaa todistusten saantia myös Euroopan sisällä. Edellä mainituista voi seurata, että osakasluettelon vahvistamishakemusten hylkäämiset tulevat yleistymään. Tätäkin taustaa vasten lakiluonnoksessa ehdotetuista muutoksista olisi syytä pidättäytyä, kunnes asiaa on huolellisesti selvitetty.

Avioliittolaista tulisi poistaa vaatimus todistajien läsnäolosta vihkimisessä. Maistraattien prosessinkehittämisryhmä on kesäkuussa antanut asiasta hyvin perustellun esityksen ministeriöille.

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit säädösten valmistelusta ja muutostarpeiden kartoituksesta

-

Puuttuuko lausuntopyynnön liitteenä olevasta luettelosta (Liite 2) jokin laki, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen myötä?

-

Esityksen vaikutukset

Kommentit esityksen vaikutuksista

-

Muut kommentit

Muut kommentit

-

Mäkelä Hannu
Pohjois-Suomen maistraatti